

HISTÒRIA

Edició dels poemes del rector de Garriguella. Un altre poeta català no tan desconegut (s. XVIII)⁽¹⁾

Per Josep Playà Maset,^(*) Antoni Gómez Bosquet^(*)

Resum

Els poemes del rector de Garriguella van ser donats a conèixer per E.C. Girbal el 1887, ara, a partir d'estudiar diferents versions, se'n presenten altres, amb la finalitat d'aplegar els poemes d'un capellà austriacista, Emanuel Gibert, desencisat dels seus partidaris i castigat pels dirigents borbònics eclesiàstics i laics, als quals implora clemència.

Paraules clau

Emanuel Gibert, rector de Garriguella, poemes, austriacisme, segle XVIII

Abstract

The poems by the parish rector of Garriguella were first published by E.C. Girbal in 1887. After studying different versions, we now present additional ones in order to collect the poems by the pro-Austrian priest Emanuel Gibert, who was disappointed by his fellow partisans and punished by ecclesiastical and secular leaders from the Bourbon side, whom he begged for mercy.

Keywords

Emanuel Gibert, parish rector of Garriguella, poems, pro-Austrianism, eighteenth century

1. El 1986, Josep Playà Maset i Antoni Gómez Bosquet van presentar el treball *El rector de Garriguella. Un altre poeta català no tan desconegut*, 82 ff, al Premi Sabater Furtià convocat a Garriguella en ocasió del segon centenari de l'església parroquial. El treball va obtenir un accèssit atorgat per un jurat integrat per Modest Prats, Rafael Santos Torroella, Albert Compte, Jaume Guillet, Ramona Via i Maria Àngels Anglada. Inicialment, les dues obres finalistes, la guanyadora i aquesta, havien de ser publicades, només ho va ser la guanyadora, A. ROMERO, J. PLA, *Catolicisme i anticlericalisme a l'Empordà del segle XIX: els fets de Garriguella de 1887*, Figueres, Edicions Federals, 1987, ja que l'editorial va tancar. Fins l'ocasió havia quedat inèdita. Aquí es presenta l'edició dels poemes, que en el treball van precedir d'unes referències relatives a l'autor, la parròquia i el context de la Guerra de Successió.

Recepció: 23/07/2014 • Acceptació: 10/10/2014.

* Periodista i filòleg.

DOI: 10.2436/20.8010.01.166

AIEE, Figueres, 45 (2014), pàg. 439-474

ELS POEMES DEL RECTOR DE GARRIGUELLA A LA FI DE LA GUERRA DE SUCCESSIÓ

Enric Claudi Girbal va ser el primer que va donar a conèixer l'obra del rector de Garriguella, un "poeta català desconegut" dels segles XVII i XVIII.⁽²⁾ Més enllà del que apareix en els seus poemes, que es diu Manuel, i que és rector o domer de Garriguella, no en diu res més. De la seva obra, en parla també Antoni Comas, i presenta dos poemes del rector de Garriguella.⁽³⁾ La qual cosa demostra que la seva obra havia circulat i, com veurem més endavant, que va ser recollida en manuscrits al costat dels versos del rector de Vallfogona.

L'autor és Emanuel Gibert, fill de Peralada, segons figura en un Manual de col·lacions de beneficis, el 27 de març de 1707.⁽⁴⁾ Va ser destinat, segons els seus poemes, a la parròquia de Garriguella i al santuari del Corredor (Maresme): abans i després de 1714. Fet que no es pot comprovar documentalment per absència de registres a ambdós llocs. A les visites pastorals efectuades a Garriguella el 1682, el 1700 i el 1704, tampoc no figura cap menció.

Emanuel Gibert es lliurà a la causa austriacista i posà els seus poemes a favor de Carles III durant la Guerra de Successió. Al final de la guerra, després que Berwick aixequés el setge de Girona el gener de 1713, va ser empresonat a Girona, potser els primers mesos de 1714, quan Girona era governada pel comte de Fiennes. Hauria estat represaliat, empresonat primer i després allunyat de la seva parròquia i desterrat al santuari del Corredor, depenent de la parròquia de Sant

2. E.C. GIRBAL, "Otro poeta catalán desconocido (Lo Rector de Garriguella)", *Revista de Gerona*, XI (1887), 289-293 i 340-350.

3. A. COMAS, *Història de la Literatura Catalana*, 4, Barcelona, 1989², 629-630.

4. Arxiu Diocesà de Girona. D-361.

Andreu del Far, a l'extrem sud del bisbat de Girona. La represàlia hauria estat civil, però també eclesiàstica, dirigida pel bisbe de Girona. Al comte de Fiennes, al bisbe de Girona Joan Taverner, a un suposat, que no real, vicari general Mallol, adreça alguns dels seus poemes, demanant-los el perdó per haver seguit el partit de Carles III i defensat amb els seus poemes. La repressió havia caigut damunt d'ell. És aquest moment que queda reflectit en els seus versos, on es passa del desencís al penediment, de grat o per força.

Es tracta de composicions circumstancials, la majoria dècimes, relacionades amb dos moments concrets de la seva vida. La primera, la urgència d'unes obres adreçades a qui pugui intercedir per la seva situació: el comte de Fiennes, el bisbe de Girona, etc., en què la veracitat es pot posar en dubte. La segona, en què el desencís es fa més evident, i és més veraç, mostra la resignació d'una vida de misèria. Pel que fa a la forma, els poemes obeeixen a dues tradicions poètiques. Una composició popular, en forma de codolades, i una altra, les dècimes, de procedència castellana, com ho són també les *redondillas*.

FONTS

Els poemes del rector de Garriguella ens han arribat a través de quatre manuscrits i una edició publicada per Enric Claudi Girbal. S'ha assignat una lletra a cadascun dels manuscrits per identificar cada versió en editar els poemes.

Manuscrit núm. 13 de la Biblioteca Universitària de Barcelona: *Dèzimas compostas per lo Rn. Rector de Garriguella, trobant-se pres en la ciutat de Girona, las que presenta sa llibertat al Exm. Sor. Conde de Fienes*, ff. 663-669; *Al señor vicari general Mallol, demanant li torni a la llibertat*, ff. 671-673, i *Redondillas al mateix assumpto*, ff. 673-675.

Manuscrit núm. 213 de la Biblioteca Universitària de Barcelona: *Lo domer de Garriguella en la hermita de Na. Sra. del Corredor*, ff. 60v-63v, i *Dècimas fetas per lo domer de Garriguella t. Gibert a ell mateix dedicades*, ff. 63v-64.

Manuscrit núm. 1406 de la Biblioteca de Catalunya: *Descripció de la casa que ha parat en rima lo domer de Garriguella residint en ella*, ff. 121-123v.⁽⁵⁾

5. Recull aquesta versió, A. COMAS, *Història de la Literatura Catalana*, ..., 629.

Manuscrit 154 de la Biblioteca Lambert Mata de Ripoll: *Dèsimas compostes per lo Rn. Rector de Garriguella trobant-se pres en Gerona, las que presenta per llibertat al l'Exm. Sr. Conde de Cines*, ff. 96-98; *Dèsimas al senyor vicari general Mallol demanant-li també la llibertat*, ff. 98r i v, *Redondillas al mateix assumpto*, ff. 98v-99r, i *Dècima, exortació als amichs imperials*, f. 99v.

Edició d'Enric Claudi Girbal, "Otro poeta catalán desconocido (Lo Rector de Garriguella)", *Revista de Gerona*, XI (1887), 289-293 i 340-350. Les versions corresponen, segon l'editor, a un manuscrit del segle XVIII que li va ser proporcionat per Antoni de la Peña Guillén, prevere, amb el títol *Plech de vârias poesias catalanas*.

EDICIÓ DE LES POESIES DEL RECTOR DE GARRIGUELLA⁽⁶⁾

Dèzimas⁽⁷⁾ compostas per lo Rn. Rector de Garriguella, trobant-se pres en la ciutat de Girona, las que presenta sa llibertat al Exm. Sor. Conde de Fienes⁽⁸⁾

(I)

Exelentíssim Señor,⁽⁹⁾
si vol saber lo meu nom,
Manuel me diu thotom,
de Garriguella rector.

[5] Domer diria millor
perquè lo nom de domer,
aixís com un fals diner,
de totom és conegut;
aixís⁽¹⁰⁾ se mira abatut

[10] com a roba de tercer.

6. En la reproducció de les versions s'ha respectat el text original, tant l'ortografia, com la morfologia o la sintaxi. Tanmateix, s'ha regularitzat la puntuació i l'ús de les majúscules, s'ha accentuat i apostrofat segons les normes actuals i s'ha fet servir el punt volat per separar mots aglutinats en l'original amb l'objectiu de facilitar la lectura, quan no ha estat possible la separació amb apòstrof o guió.

7. Es pren com a base de l'edició el manuscrit A.

8. D: Cines.

9. D: senyor.

10. D: y aixís.

(II)

- Si las obres vol saber
que tinch fetas molt temps ha,
sabrà com del capellà⁽¹¹⁾
molt que dir hi pot haver:⁽¹²⁾
[15] no té tantes pedres Ter
com paraules he gastadas
en las cançons que y dictades⁽¹³⁾
per un señor⁽¹⁴⁾ molt ingrat,
que sens amor a deixat
[20] als amichs a las pedrades.

(III)

- Ni gavinet ni puñal,⁽¹⁵⁾
ni pistoles ni escopeta⁽¹⁶⁾
ha⁽¹⁷⁾ portat aquest poeta
que fonch⁽¹⁸⁾ molt imperial,
[25] però no fonch desleal
com molts de altres⁽¹⁹⁾ en obrar,
pues ja may volgué⁽²⁰⁾ pensar
sinó en versos y cançons
perquè niñas y miñons⁽²¹⁾
[30] se poguessen⁽²²⁾ alegrar.

11. E: sabent que só capellà.

12. D: molt que di y. E: poch que dir hi pot haber.

13. D: ab las cançons què dictadas.

14. D: sr.

15. D: ganivet ni punyal.

16. D: scopeta

17. D: a.

18. D: fou.

19. D: molts altres.

20. D: ya may vulgé.

21. D: ninas y minyons.

22. D: puguessan.

(IV)

- Com si fos anacoreta,
posat en casa estaré
ni⁽²³⁾ may més versos faré
per més que'm diga la veta,
[35] perquè sé que lo poeta
no pot adquirir diner
y jo fóra⁽²⁴⁾ lo primer
si per fer-me rich pretenia
y majorment si volia
[40] compóndrer per un tercer.

(V)

- De qui serà la corona,
sempre seré⁽²⁵⁾ de bon grat,
que també so coronat
y la porto ben rodona.
[45] Fassa⁽²⁶⁾ guerra Barcelona,
tant quant vulla,⁽²⁷⁾ si li plau;
puig sols⁽²⁸⁾ desitjo la pau
y en ma casa retirar-me
y may més de res cuydar-me
[50] pues que y vist girat⁽²⁹⁾ lo dau.

23. D: y.

24. D: y fore yo.

25. D: serà.

26. D: faré.

27. D: vulle.

28. D: que sol.

29. D: perquè he vist girar.

(VI)

- Molts dies y nits passava⁽³⁰⁾
sens poder tenir descans,
per amor dels castellans,⁽³¹⁾
ab los quals reñit estava.⁽³²⁾
[55] Y⁽³³⁾ quant menos me pensava⁽³⁴⁾
los tenia molt vehïns,⁽³⁵⁾
y⁽³⁶⁾ fent com los bolatins⁽³⁷⁾
ab lleugeresa⁽³⁸⁾ saltava,
de rama en rama bolava,⁽³⁹⁾
[60] menjant la fruita dels pins.

(VII)

- Com si fos un rodamóns,
anava per las montañas,⁽⁴⁰⁾
menjant⁽⁴¹⁾ bolets y castañas⁽⁴²⁾
y bevent ayguas⁽⁴³⁾ de fonts.
[65] Bé pagava las cançons⁽⁴⁴⁾
que per Carlos fet havia⁽⁴⁵⁾
y⁽⁴⁶⁾ quant diners no tenia
feya⁽⁴⁷⁾ discursos en va,
meñspreant⁽⁴⁸⁾ al català
[70] que tal tasca seguia.

30. D: pasava.

31. D: per la mor dels catalans. E: per temor dels castellans.

32. D: reñits stava.

33. D: y.

34. D: pansava.

35. D: veïns.

36. D: y.

37. D: bolarinys.

38. D: llaugeresa.

39. D: y en lo bosch me retiraba.

40. D: montanyas.

41. D: menjan.

42. D: y castanjas.

43. D: y beven aygua de fons.

44. D: cançons.

45. D: avía.

46. D: y.

47. D: feya.

48. D: menspreant.

(VIII)

- Dels que anavan perseguint
als enquiets⁽⁴⁹⁾ voluntaris
que volgueren⁽⁵⁰⁾ ser contraris
a nostre rey Feliph⁽⁵¹⁾ quint,
[75] anava també fogint⁽⁵²⁾
lo sobredit⁽⁵³⁾ capellà,
y⁽⁵⁴⁾ quant li faltava pa,⁽⁵⁵⁾
posat entre las boscuras,
ab las erbosas madures,⁽⁵⁶⁾
[80] pasava⁽⁵⁷⁾ fins lo endemà.

(IX)

- De fora⁽⁵⁸⁾ més poesias
en dependència de reys,⁽⁵⁹⁾
guardant⁽⁶⁰⁾ las divinas lleys⁽⁶¹⁾
de ma vida tots los dias.⁽⁶²⁾
[85] Són grans las melancolias
que los versos me han causat,
però vuy⁽⁶³⁾ determinat,⁽⁶⁴⁾
he resolt de retirar-me⁽⁶⁵⁾
y tan solament cuydar-me⁽⁶⁶⁾
[90] de fer obres de curat.

49. D: inquiet.

50. D: vulgueren.

51. D: á nostron Reÿ Philip.

52. D: fugint.

53. D: sobradit.

54. D: ÿ.

55. D: pa, posat.

56. D: arbosas maduras.

57. D: pasava lo.

58. D: No faré.

59. D: en dependència de Reÿs.

60. D: gordan.

61. D: lleÿs.

62. E: que prometen alegràs.

63. D: vuy.

64. E: però avuy, desenganyat.

65. E: determino retirar-me.

66. D: cuidar-me.

(X)

- Mirant-me tant mal nafrat
Tinch per dificultat⁽⁶⁷⁾ la cura,
però la tindré⁽⁶⁸⁾ segura,
perdonant sa magestat.⁽⁶⁹⁾
[95] En ma casa retirat
procuraré solament
víurer com un penitent
que posat en la montaña⁽⁷⁰⁾
no sab si Fransa o España,⁽⁷¹⁾
[100] tir a llevant o ponent.⁽⁷²⁾

(XII)

- Ja de las coses del món
me dono⁽⁷³⁾ per satisfet
sabent ha guaïnat⁽⁷⁴⁾ lo plet
lo rey Felip⁽⁷⁵⁾ de Borbon;
[105] y puig⁽⁷⁶⁾ de las cosas són
posadas en bon estat,
desitjo fer amistat
ab tots los meus enemichs:
richs y⁽⁷⁷⁾ pobres, grans y⁽⁷⁸⁾ xichs
[110] en lo punt de més estat.⁽⁷⁹⁾

67. D: difícil.

68. D: tindré molt.

69. D: majestat.

70. D: montanyà.

71. D: no sap si França o Espanya.

72. D: és a llevant o a ponent. E: són a.

73. D: dóna.

74. D: sabent que à guanÿat.

75. D: Rey Phelip.

76. D: y pues.

77. D: y.

78. D: y.

79. D: en lo present principat. E: en lo present Principat.

(XIII)

Señor compte, lo cert⁽⁸⁰⁾ és
que no he fet altre pecat
y⁽⁸¹⁾ meresch ser perdonat
y no fer-me posar pres;⁽⁸²⁾
[115] puig⁽⁸³⁾ del delicte comès,⁽⁸⁴⁾
desitjo fer penitència
y aixís prego a voselència⁽⁸⁵⁾
me la done tan⁽⁸⁶⁾ suau
que puga víurer en pau⁽⁸⁷⁾
[120] en ma casa y⁽⁸⁸⁾ residència.
Finis

80. D: sert.

81. D: ÿ.

82. D: ÿ fer-me posar prés.

83. D: pues.

84. D: he comès.

85. D: ÿ així prego á Vosalència.

86. D: dóna tant.

87. D: ab pau.

88. D: ÿ.

**Satisfacció y descàrrech del domer de Garriguella
al Il·lustríssim senyor bisbe de Girona, son prelat. Dècimas⁽⁸⁹⁾**

(I)

Si bé la fama tinguí
altres cardaren la llana
de una cansó molt profana
però no la componguí.
[5] Sinó que, plens de verí,
me tingueren per autor,
que deya sense primor
que lo senyor Duch de Anjou
posarían dins de un ou,
[10] y fonch altre malfactor.

(II)

Jo volguí tenir lo nom
y la fama de poeta
y contra de mi trompeta
fou la llengua de tothom:
[15] Mal haja lo tal renom
que tants treballs me ha causat,
y mal haja que és estat
del partit dels Alemany,
que foren causa dels danys
[20] que ha patit est Principat.

89. El manuscrit que segueix E.C. GIRBAL, *Revista de Gerona* (1887), p. 341, presenta aquestes altres dècimes que no figuren en cap dels manuscrits treballats.

Al señor vicari general Mallol / demanant li torni a la llibertat⁽⁹⁰⁾

(I)

Del déu bacó lo llicor
com sia de viña⁽⁹¹⁾ vella
del terme de Garriguella,
té gustíssim⁽⁹²⁾ sabor;
[5] més vuy en dia⁽⁹³⁾ millor
és lo llicor⁽⁹⁴⁾ de un Mallol⁽⁹⁵⁾
per un capellà que vol
en sa casa recullir-se
per plorar y⁽⁹⁶⁾ penedir-se
[10] del temps que feu⁽⁹⁷⁾ lo mussol.

(II)

Mussol és un animal
fugitiu del resplendor,
o per causes de temor
o per son mal natural:
[15] fugitiu imperial
fou un enganyat⁽⁹⁸⁾ domer
que per servir a⁽⁹⁹⁾ un tercer⁽¹⁰⁰⁾
molt temps visqué recullit
desitjant sempre fos nit⁽¹⁰¹⁾
[20] per por de algun esparver.

90. Es pren com a base de l'edició el manuscrit A.

91. D: vinÿa.

92. D: gustosíssim.

93. D: vuy endía.

94. D: licor.

95. D: mallol.

96. D: ÿ.

97. D: ha fet.

98. D: fonch enganÿat.

99. E: per seguir un.

100. D: à un tercer.

101. E: que tot fos nit.

(III)

- Bastarà per penitència
un patir tant dilatat,
y⁽¹⁰²⁾ conèixer son pecat
diu a vostra⁽¹⁰³⁾ reverència
[25] no li neguia⁽¹⁰⁴⁾ la clemència,
puig⁽¹⁰⁵⁾ lo mira compungit
y⁽¹⁰⁶⁾ del mal arrepentit,
dient que vinga que⁽¹⁰⁷⁾ vinga
sols desitja se mantinga⁽¹⁰⁸⁾
[30] Felip⁽¹⁰⁹⁾ quint, dins de Madrid.⁽¹¹⁰⁾

(IV)

- Al sr.⁽¹¹¹⁾ bisbe recorra,
de la mateixa manera,
perquè diu⁽¹¹²⁾ té gran⁽¹¹³⁾ quimera
que no li casque⁽¹¹⁴⁾ la borra:
[35] sabent que la bona sorra
se fa de grassa toñina,⁽¹¹⁵⁾
y⁽¹¹⁶⁾ que la magra sardina
no pot fer fumar la brasa
puig del rector en la casa
[40] noy⁽¹¹⁷⁾ canta gall, ni gallina.
Fin

102. D: ÿ.

103. D: vostre.

104. D: negué.

105. D: pues.

106. D: ÿ.

107. D: qui.

108. D: mentiga.

109. D: Phelip.

110. D: madrit.

111. D: senyor.

112. D: dient que.

113. E: té la quimera.

114. D: carda. E: casqui.

115. D: de la grassa tonyina. E: se fa grassa la tonyina.

116. D: ÿ.

117. D: no hi.

Redondillas al mateix assumpto⁽¹¹⁸⁾

(I)

Nou anys arreu he seguit
un príncep desconegut
empleant ma joventut,
en cosas de poch profit.

(II)

[5] No·m valia més en casa
diferents penes patir,
que â tal terser seguir
sens escopeta, ni espasa.

(III)

[10] Podia jo coronar
a ningun dels pretensors
puig perquè tants grans dolors,
per ells he volgut passar.

(IV)

[15] Calor, y fret he patit
fam, y fret de cassador,
y sobre tot lo pijor
era la falta de llit.

(V)

[20] Perquè de la terra dura
matalàs havia de fer
sols per servir â un terser,
que fou sombra, que no dura.

(VI)

Nosaltres los sacerdots,
que volem cuydar de reys,
deuriam per novas lleys
rébrer duplicats assots.

118. Es pren com a base de l'edició el manuscrit A.

(VII)

- [25] Que los prínceps fan son joch,
y fassal lo capellà
perquè millor li serà,
no cuydar de rey, ni roch.

(VIII)

- [30] Aixís prenga escarment
tot petre dest principat
puig la paga me han donat
ésser pobre, y massilent.
Finis

Dècima exortació als amichs imperials⁽¹¹⁹⁾

- Caríssims amichs y amats,
desitjau sempre la pau
y sobretot procurau
en no víurer enganyats:
[5] que és la causa avem stats⁽¹²⁰⁾
patint un gran afany,
sense armes y mors de fam,
y pagant un tribut
del que és causa lo archiduch,
[10] y encara tots lo ploran.

Exortació a sos amichs Imperials. Dècimas⁽¹²¹⁾

(II)

- Si tinguessem atenció
a las misèries a què
nos ha portat lo tercé
no hi tindriam afició:
[5] sinó que ab contrició
diríem nostre pecat,
ab un propòsit firmat,
dient tots ab humil cor:
Déu mantinga mon Senyor
[10] Y Rey una eternitat.

119. Només apareix en la versió d'E.C. GIRBAL, *Revista de Gerona*, IX (1887), 343.

120. Pus sabeu que sou estats / la causa, que tots estam.

121. Només apareix al text d' E.C. GIRBAL, *Revista de Gerona*, IX (1887), p. 343.

**Dècimas fetas per lo domer de Garriguella, t. Gibert,
a ell mateix dedicades⁽¹²²⁾**

(I)

- Lo domer de Garriguella,
capellà del Corredor,
a son prínsep no és traydor
ni los treballs li fan mella.
[5] Y servint a la capella
del Corredor no fa mal;
ni lo ministre real
ha de fer cas del que diuen
alguns, que solament diuen
[10] per obrar en criminal.

(II)

- Ja que vuy viu retirat,
dexau-lo víurer quiet,
suposant que quant a fet
se troba ja perdonat.
[15] Quant hi age novedat
que sie contra lo rey,
que li carreguen la lley,
donant-li lo que meresca;
y mentre a Déu servesca
[20] no pot fer millor servey.

(III)

- Ab lo seu superior
està mal lo dit domer,
y, no tenint un diner,
se feu capellà major;
[25] anant per aplegador
per Alfar y Canyamàs,
ab un ruch y un sacàs,
aplegant per poder víurer,
considerau com pot ríurer
[30] qui no té per baix del nas.

122. Manuscrit B.

(IV)

- Si lop en mans del dimoni
fou tractat molt malament,
fou home més pacient
que lo doctor Sant Geroni.
[35] Quant és temps de fer lo toni,
se deu fer per acaptar,
y qui no té per menjar
ha de valer-se de trassas
y si convé, per las plassas,
[40] pot sens temor acaptar.

(V)

- Lo parlar ab desconser
sempre fou cosa villana;
y si lo domer té gana
de víurer en lloch desert.
[45] Quant se veu en descobert
perquè volen increpar-lo,
valdria més abonar-lo
tenint present un demà,
donant-li de vostron pa
[50] si no podeu acabar-lo.

(VI)

- Vostra llengua parladora,
y mal dient en excés,
com no té dret ni ravés,
és de tots murmuradora.
[55] Y ja que lo domer plora
per faltar-li lo millor,
dexau-lo, que prou dolor
deu sentir en la muntanya,
y pues ell a ningú danya,
[60] feu-li qualsevol servey.

Lo domer⁽¹²³⁾ de Garriguella en la hermita de Na. Sra. del Corredor⁽¹²⁴⁾

- Vull fer un memorial
del gasto tot:
primerament Jaume Cot,
la tia, lo capellà,
[5] un escolà,⁽¹²⁵⁾
són quatre bocas
que si teníem⁽¹²⁶⁾ prou cocas
no pastàrem;
si'n tinguésssem menjaríem⁽¹²⁷⁾
[10] moltes vegadas;
de carabasses cuynades⁽¹²⁸⁾
y de fesols,⁽¹²⁹⁾
cebes, bledes, naps y⁽¹³⁰⁾ cols
ne menjaríem⁽¹³¹⁾ prou.
[15] Y ab lo ventre ple de brou
anam pesats,⁽¹³²⁾
falta'ns⁽¹³³⁾ llegums o⁽¹³⁴⁾ cuynats
com són ciurons
pèsols, guixes⁽¹³⁵⁾ i⁽¹³⁶⁾ favons,
[20] faves y llanties⁽¹³⁷⁾
no se n'i tasta,
y a vegades pa ni pasta
no se n'i troba.
Y, si voleu fer la prova,
[25] veniu assí,

123. Es segueix la versió del manuscrit B.

124. C: Descripció de la casa, que ha parat en rima lo domer de Garriguella residint en ella.

125. C: Vull fer un memorial del gasto tot:/ primerament Jaume Cot, / un escolà, / la tia, lo capellà.

126. C: tinguessen.

127. C: si tinguessen menjarian.

128. C: carabassas cuynadas.

129. C: fasols.

130. C: ý.

131. C: menjan.

132. C: molt pessats.

133. C: faltan.

134. C: llagums ý.

135. C: guixas.

136. C: ý.

137. C: favas, llantias. En el manuscrit C segueix un vers: De trinxat ni mandonguillas, que no existeix en el manuscrit B, que ho deixa com a vers blanc. Tanmateix, la solució de C propicia una rima assonant, estranya en un context de rimes consonants.

- que ni sols un glop de vi
 tenim per béurer.⁽¹³⁸⁾
 Tot això⁽¹³⁹⁾ podeu ben créurer,⁽¹⁴⁰⁾
 devots caríssims
- [30] y germans meus amantíssims
 en Jesu Christ.⁽¹⁴¹⁾
 May en tal pas me era⁽¹⁴²⁾ vist
 durant la guerra
 veritat és que la terra
- [35] may és estada,
 com ara, tant estragada,
 com tothom⁽¹⁴³⁾ sab.
 Sempre tinch un mal de cap
 considerable⁽¹⁴⁴⁾
- [40] tenint un ruch al estable⁽¹⁴⁵⁾
 sens tenir palla
 ni per cumplir⁽¹⁴⁶⁾ la senalla
 per afartar-lo;
 gat ni gos no puch criar-lo,
- [45] per⁽¹⁴⁷⁾ la pobresa
 no basta per la despesa
 de tans⁽¹⁴⁸⁾ menjayres.
 Jo no puc víurer dels ayres
 del Corredor.
- [50] Y si Déu Nre.⁽¹⁴⁹⁾ Señor

138. C: beura.

139. V: assò.

140. C: creura.

141. C: devots christians / y vosaltres germans / meus amantíssims en Jesu Christ.

142. C: havia.

143. C: totom.

144. C: prou considerable.

145. C: en l'estable.

146. C: umplir.

147. C: puix.

148. C: tants.

149. C: nostre.

- no fa venir
socorro per mantenir
tan gran tropell,
correré⁽¹⁵⁰⁾ com un camell⁽¹⁵¹⁾
- [55] costes avall
rodolant fins Panegal⁽¹⁵²⁾
de Arenys d'amunt.⁽¹⁵³⁾
Convé tocar altre punt
més⁽¹⁵⁴⁾ important:
- [60] encara que sé de cant,
no puc cantar,
faltant-me lo que menjar,⁽¹⁵⁵⁾
tinch gran tristesa;
ni basta la sutilesa
- [65] del meu⁽¹⁵⁶⁾ discurs,
ni són bastans⁽¹⁵⁷⁾ los conjurs
del ordinari
per proveir un armari
del menester,
- [70] ni pot venir un diner
de bona gana,
y si la tia demana
per comprar sal,
jo li responch cap de ral,⁽¹⁵⁸⁾
- [75] y no sabeu
que jo no tinch més que una creu,⁽¹⁵⁹⁾
qu'és la del front:⁽¹⁶⁰⁾
y ella respon: de hont
o he de tràurer?⁽¹⁶¹⁾
- [80] y jo li responch: feu càurer

150. C: corraré.

151. C: capdell.

152. C: rodant fins al Panegall.

153. C: de Munt.

154. C: molt.

155. C: Perquè faltant què menjar.

156. C: de mon.

157. C: bastants.

158. C: cap de tal. E: jo li dich: ay cap de tal!

159. C: que jo no tinch una creu.

160. C: sinó del front.

161. C: y ella me respon / donchs de hon ho he de tràurer? E: Y ella respon / ¿donchs d'ahont / ho he de tràurer?

- dinés o dobles,⁽¹⁶²⁾
 que jo sempre faré cobles⁽¹⁶³⁾
 per alegrar-vos
 y procuraré tractar-vos
 [85] com a persona;
 y luego⁽¹⁶⁴⁾ la pobre dona
 pren paciència
 y diu: farem⁽¹⁶⁵⁾ abstinència
 com avem⁽¹⁶⁶⁾ fet,
 [90] que si Déu⁽¹⁶⁷⁾ vol que lo plet
 se desidesca,⁽¹⁶⁸⁾
 a las hores⁽¹⁶⁹⁾ la ventresca
 tindrà bon any
 y no sentirà lo dany
 [95] del contra temps,
 y menjant molt, farem fems
 per hortalissa;⁽¹⁷⁰⁾
 si vingués alguna missa,
 de quant en quant,
 [100] poríem anar passant⁽¹⁷¹⁾
 y regalar-nos,
 però si volen donar-nos⁽¹⁷²⁾
 alguna cosa,
 havent vist aquesta prosa
 [105] tots lo devots,
 de vi beurem alguns gots
 alegrement,
 menjant cocas de forment,
 que fan profit
 [110] y fan tornar bon dalit

162. C: diners o dobbblas.

163. C: cobblas.

164. C: y llavors.

165. C: fassam.

166. C: havem.

167. C: que Déu.

168. C: dessidesca.

169. C: alasoras.

170. C: ortalissa.

171. C: podríam anar gastant.

172. E: y juntament tractar-nos / honradament.

- a qui las menja;
quant arriba lo dumenge⁽¹⁷³⁾
van los bacins,⁽¹⁷⁴⁾
y se aplegant pallofins
[115] de aquells picats,
y creuets⁽¹⁷⁵⁾ falsificats
dels més dolents,
y axí⁽¹⁷⁶⁾ falta per las dents
lo necessari
[120] no tenint altre salari
per acampar
sinó lo trist acaptar,⁽¹⁷⁷⁾
que·s cosa poca,
per vint polls y⁽¹⁷⁸⁾ una lloca
[125] no n'i a⁽¹⁷⁹⁾ prou.
Però jo, sie com sie,⁽¹⁸⁰⁾
vull mantenir-me
com me pertany
y gastar segons lo guany
[130] que molt me agrada,
y passar⁽¹⁸¹⁾ la temporada
miserament,
per arribar al advent
que tant me tarda:
[135] assí fos de salvaguarda
perquè los llops,⁽¹⁸²⁾
prenyats⁽¹⁸³⁾ de pedra,
pugan danyar⁽¹⁸⁴⁾ al que medra.
Quant més⁽¹⁸⁵⁾ importa,
[140] si⁽¹⁸⁶⁾ la tempesta és forta,

173. C: diumenge.

174. C: bassins.

175. C: creuhets.

176. C: aixís.

177. C: acceptar.

178. C: y.

179. C: no n'i hauria.

180. C: sia com sia.

181. C: per passar.

182. C i E: ni las guillas ni los grops.

183. C: preñats.

184. C: puguen dañar.

185. C: Que més.

186. C: y si.

- prench lo roquet
y lo salpasser més dret
per conjurar,
pujant en lo campanar
[145] fent mil posturas⁽¹⁸⁷⁾
contra las males venturas
que veig venir,
y luego fas fugir⁽¹⁸⁸⁾
del territori
[150] perquè tinch un responsori⁽¹⁸⁹⁾
tant poderós
que encara que lo temps fos
tant inclement,
que de llevant a ponent
[155] vulgués passar,
lo faria⁽¹⁹⁰⁾ retirar
ab la campana
y, passant de tremuntana⁽¹⁹¹⁾
fins a mitg jorn,
[160] també li fas fer⁽¹⁹²⁾ lo torn
tirant-lo al⁽¹⁹³⁾ mar
perquè no puga⁽¹⁹⁴⁾ danyar
a camps ni vinyes.⁽¹⁹⁵⁾
Ara vull parlar de pinyas⁽¹⁹⁶⁾
[165] perquè convé,
las quals aprofitaré
quant seran fetas,
y, quant las tindrè desfetes,
tindrè pinyons,⁽¹⁹⁷⁾
[170] que per la salsa són bons⁽¹⁹⁸⁾

187. C: figuras.

188. C: fent-las luego fugir.

189. C: esparsori; E: aspersori.

190. C: feria.

191. C: tramuntana.

192. C: li fas dar.

193. C: en mar.

194. C: púguia.

195. C: viñas.

196. C: piñas.

197. C: piñons.

198. C: que per salsa són molt bons / diu madó Paula.

- essent picats,
y després que són torrats,
diu madó Paula,⁽¹⁹⁹⁾
que, per un llevant de taula,⁽²⁰⁰⁾
- [175] poden servir;
y sols ne puga collir⁽²⁰¹⁾
trenta quarteras,
no tindrè tantas quimeres,
perquè venuts,
- [180] valdran més de vint escuts,
cosa segura.
Y si⁽²⁰²⁾ lo mal temps dura,
dono per sert⁽²⁰³⁾
que, posat en lo desert,
- [185] patiré fam,
perquè no menjo ensiam⁽²⁰⁴⁾
ni coses fredes;
de quant en quant menjo bledas,
y vaig de cos
- [190] menjo fideus y⁽²⁰⁵⁾ arròs,
y carn de llana,
perquè la de pèl no és sana,
com sap totom,
la tia té tal renom
- [195] que per mestressa,
és millor que la badessa⁽²⁰⁶⁾
de Santa⁽²⁰⁷⁾ Clara,
se li coneix a la cara
qu'es manega estreta,⁽²⁰⁸⁾
- [200] però la tinch devoteta

199. E: diu Moxodaula.

200. C: y per un llevant de taula.

201. C: cullir.

202. C: Per si.

203. C: cert.

204. C: enciam.

205. C: y.

206. C: abadessa.

207. C: Sta.

208. C: que és maniestreta.

- gràcies⁽²⁰⁹⁾ a Déu;
 ella guarda lo que és seu,⁽²¹⁰⁾
 y lo de casa,
 tant cuydada de asa⁽²¹¹⁾
 [205] com de les pollas,
 neteja molt bé las ollas,
 plats y⁽²¹²⁾ escudellas,
 y no menos las gruellas⁽²¹³⁾
 que may serveixen,
 [210] acceptat quant acisteixen⁽²¹⁴⁾
 las professons;
 no va lluy tovallons,⁽²¹⁵⁾
 pochs y dolents;⁽²¹⁶⁾
 llansols per dormir la gent
 [215] sols n'i a⁽²¹⁷⁾ tres
 y la un d'ells⁽²¹⁸⁾ no val res;
 y las flassades⁽²¹⁹⁾
 són dos, y⁽²²⁰⁾ ja molt usadas.
 Considereu la gent de casa
 [220] com jau en temps de fret:⁽²²¹⁾
 las màrfega⁽²²²⁾ ab un pet
 las faran⁽²²³⁾ trossos,
 y tots tenim ja los ossos
 mig magolats.⁽²²⁴⁾
 [225] Si no venen caritats,

209. C: gràcias.

210. C: guarda lo del seu.

211. C: cuidada és del asa.

212. C: y.

213. C: graellas.

214. C: assisteixen.

215. C: toallas y tovallons.

216. C: poch y dolent.

217. C: ha.

218. C: lo un de ells.

219. C: les flassadas.

220. C: y.

221. C: Y consideraui/ la gent de casa com jau/ en temps de fret. E: Considereu/ la gent de casa com geu/ en temps de fret.

222. C: màrfagas.

223. C: fareu.

224. C: mitg maculats.

- adéu siau,⁽²²⁵⁾
 tinga qui⁽²²⁶⁾ vulla la clau
 de la capella
 un perol⁽²²⁷⁾ y una paella,
 [230] tot foradat,⁽²²⁸⁾
 que dient la veritat
 són⁽²²⁹⁾ embarassos,
 un parell de matassos⁽²³⁰⁾
 que són tant tous
 [235] com si fossen plens de nous;
 per vida mia,
 y si no fos que la tia,
 molt cuydada,⁽²³¹⁾
 batent-los ab la filosa
 [240] los torna blans,
 may dormiré⁽²³²⁾ ab descans,
 sols una hora:
 però si Nostra Senyora⁽²³³⁾
 me vol hoir⁽²³⁴⁾
 [245] no durarà lo patir
 temps dilatat,
 perquè pot fer venir blat
 a cenalladas,⁽²³⁵⁾
 però, si las quinsenadas⁽²³⁶⁾
 [250] se han de pagar

225. C: a Déu siau.

226. C: qui's.

227. C: parol y.

228. C: foredat.

229. C: són uns embarassos.

230. C: matalassos.

231. C: tant cuidadosa.

232. C: dormiria.

233. C: Señora.

234. C: oir.

235. C: sanalladas.

236. C: quinsanadas.

- no crech ne pugan posar
 en lo graner⁽²³⁷⁾
 per arribar al laner;⁽²³⁸⁾
 y, faltant pa,
 [255] ni dona ni hermità
 podré tenir,
 ni jo podré residir
 un dia més,
 venint lo temps al ravés,
 [260] com se veu clar.
 Tractem⁽²³⁹⁾ de la gent de Llar⁽²⁴⁰⁾
 per ser devota
 y pretench parlar sens nota
 de desonor⁽²⁴¹⁾
 [265] alguns me donan favor
 però són poch;
 Canyamàs y altre⁽²⁴²⁾ llochs
 Com Vallgorguina
 Com⁽²⁴³⁾ Vilaba qu'és vehina,
 [270] molt bé acistexan;⁽²⁴⁴⁾
 també me afavoreixan⁽²⁴⁵⁾
 Collsabadell,
 la Nata, y no del clatell,⁽²⁴⁶⁾
 y son rector,
 [275] que per ser⁽²⁴⁷⁾ governador
 y general
 de la turba rectoral,
 segons apar,
 per saber-se ben tractat⁽²⁴⁸⁾
 [280] sens avarícia,

237. C: en lo paner.

238. C: a Janer.

239. C: Parlem.

240. C: del Far.

241. C: deshonor.

242. C: Cañamàs y altres.

243. C: y.

244. C: assisteixen.

245. C: y també aborreixen.

246. C: la Nata (no del clatell). Referència a l'església de Sant Joan Sanata, situada a poca distància del Corredor. La Nata és el nom popular de la capella.

247. C: que pot ser.

248. C: tractar.

- y amich de la bollicia,⁽²⁴⁹⁾
clar y⁽²⁵⁰⁾ fidel,
envia tresors al cel
per mans de pobres,
[285] donant-los totes las sobres,
y sempre diu
que no desitge⁽²⁵¹⁾ fer niu
de or ni plata.
Cert és que los de la Nata,⁽²⁵²⁾
[290] tots ploraran
quant aqueix rector perdran,
que a tots⁽²⁵³⁾ ampara.
Moltas cosas tinch encara
que explicar,⁽²⁵⁴⁾
[295] però per no molestar
als meus oyents,
no diré los mals freqüents,
que he tollerat,
en aquesta soledat,
[300] fent penitència,
valent-me de la prudència,
per no patir.
Però parlant sens mentir⁽²⁵⁵⁾
poch a valgut,
[305] per haver trobat exut⁽²⁵⁶⁾
en Olsinelles,⁽²⁵⁷⁾
haont ni sols dos botelles⁽²⁵⁸⁾
pugué umplir⁽²⁵⁹⁾
per poder-las fer venir⁽²⁶⁰⁾
[310] en esta altura;⁽²⁶¹⁾

249. C: és amich de la bullícia.

250. C: y.

251. C: que ell no desitja.

252. C: Natta.

253. C: a tants.

254. C: per relatar.

255. E: y sufrir fins a morir / no m'he volgut.

256. C: axut.

257. C: Olsinellas.

258. C: ahont sols ni las botellas.

259. C: pogué omplir.

260. C: poder fer-las venir.

261. A partir d'aquest vers, el manuscrit E difereix absolutament de B. Aquí es reproduïx el manuscrit B.

- mes si la bona ventura⁽²⁶²⁾
me va seguint
y si tots van acudint⁽²⁶³⁾
comforme pugan,
[315] sols⁽²⁶⁴⁾ cada semmana dugan
un pa ben gros,
podré viurer ab repòs
ab tots los altres;⁽²⁶⁵⁾
però creureu que nosaltres
[320] sens més tardar,
aurem de desemparrar
lo domicili,
per no tenir auxili
suficient,
[325] per trobar-se ja la gent
sens esperança
de poder tenir bonança
durant la vida,
per haver-los pres la mida
[330] tant justament,
que, si Jop lo pacient ara vingués,
podria ser ho prengués
de altra manera,
tenint una gran pastera
[335] com un llaut.
Lo cas és, casi perdut
sens fer servey:
la premsa no té remey
y algunes botes
[340] se aurien de cremar totes
per ser podrides;
las bigas són consumides,
y las teulades
estan ja molt melinadas,
[345] y prest cauran,

262. C: bonaventura.

263. C: y tots me van assistint.

264. C: que sols.

265. Amb aquest vers acaba la versió del manuscrit C. El manuscrit editat per E.C. GIBBAL, *Revista de Gerona*, IX (1887), p. 348-349, s'allunya en el to i la temàtica del poema, fet que fa suposar, a títol d'hipòtesi, que es tracta d'una altra composició, de la mateixa estructura mètrica, afegida pel copista. Aquí s'opta per mantenir la versió del manuscrit B.

- però no'm ajustaran,
 si plau a Déu,
 puix me'n vaig
 ab lo del meu
 [350] y tinch pesar,
 per haver-o de dexar
 en un estat,
 que prest auria posat
 lo camaril
 [355] hermós com lo mes de abril,
 y lo restant
 se aguera anat reparant
 ab brevetat.
 Però, trobant-me empenyat,
 [360] determiní
 valer-me del que tingui,
 feta la plega;
 y perquè totom lo crega
 fas a saber,
 [365] que lo que dich és ver,
 y havent tornat
 lo que avia manllevat,
 y havent vestit
 un despullat que ha servit
 [370] al sant altar
 per no poder-o escusar,
 y essent pagada,
 la dona que tinch llogada
 fas justament,
 [375] que lo mestall y forment
 que ara a vingut,
 per a pagar el tot venut,
 y no tenint,
 a totom vaig despedint,
 [380] y jo me'n vaig
 perquè ja tinch lo despaig
 ben refrendat
 per lo reverent curat
 de sant Andreu.
 [385] Perdoneu-me si só breu
 y si voleu res de mi
 me trobareu en camí
 com un pelegrí romeu.

Romanso⁽²⁶⁶⁾

- Ja que'm dispensa
en aquest dia
la Musa miaçde escriure ab vers
de Carlos ters;
- [5] las tentativas
prepara vives,
amich Joan;
de aquí en avan
per sas resultas
- [10] las grans consultes
dels Combinats,
nos han posats
en esta dansa;
mes la balansa
- [15] apar se inclina
a la Marina
dels dos Borbons
quals llamps y trons
han atordit
- [20] al foch partit
de Milor Nort,
qui en recort
ab vesta y creu
apar se veu
- [25] en parlament,
dient Amen,
als que algun dia
may no volia
parar la orella,
- [30] ja és cosa vella
lo abaixa-l cap,
si un cop de nap
reb al clatell
lo fort castell
- [35] de panxa crua;

266. Només apareix en la versió d'E. C. GIRBAL, *Revista de Gerona*, XI (1887), 343-345.

ja no és la grau
 de la florida
 vehem rendida
 aquella plassa,
 [40] res embarassa
 en lo occident,
 a sol ixent
 los han surrat,
 y l'han pillat
 [45] lo Potosí,
 Madrit vull dí,
 que importa més,
 que qual Inglés
 pot péndrer ja
 [50] tot l'or de allà
 treya, y gastaba,
 per xo bolaba
 tant fort y ferm,
 si ara volem
 [55] a Gibraltar
 sens disparar,
 la podem péndrer,
 com mantenir;
 posem la Armada
 [60] esta ibernada
 prop del Estret.
 Mahó ab un pet
 serà d'Espanya
 la gran cucanya
 [65] que allí tenia,
 y mantenia
 de poch en poch
 lo nostre foch,
 y nostra gent
 [70] impediment
 hi posarà:
 Crillon hi va,
 deixem-lo fer,
 que és esparver
 [75] Galli-Espanyol

- que al primer vol
pren carn y ploma,
sens que de Roma
vinga crusada,
[80] tenim Armada
per tant y tant
desde llevant
fins a ponent,
fret y calent
[85] to nos respecta;
Rússia suspecta;
guardaràs prou
de unir-se al jou
de la Inglaterra;
[90] en esta guerra
no hi fa papé
perquè no té
marineria;
si fer volia
[95] tal disbarat,
té preparat
Luís setsè
el salis per sé
del Gran Josef,
[100] y a Mahomet
per altre part,
a més que és tart
la tal ajuda;
la Olanda és muda
[105] però treballa,
no són de palla
los seus vaxells;
units aquells
als Combinats,
[110] podran plegats
donar la Lley
y sens remey
fer fer la pau
y tancà al clau
[115] lo imperi anglès

aquell congrés
 septentrional
 ab molta sal
 y poch a poch,
 [120] sens fer molt foch
 los aniquila
 ja un poch tranquila
 respira Espanya;
 ella acompanya
 [125] lo seu comers,
 li bufa 'l sés
 a tramuntana
 la flota Habana
 luego tindrem,
 [130] retirarem
 tots los bitllets
 y farem pets
 a trenca coll;
 lo nostre moll
 [135] se buidarà,
 treballarà
 tot menestral,
 gastarà-l ral
 qui ara no pot,
 [140] donarà dot
 a la donsellà,
 la cantarella
 quant hi direm,
 la mudarem
 [145] en quant ne vols;
 en lloch de cols
 menjarem peix,
 y un dit de greix
 a la tonyina,
 [150] vindrà sardina
 de la Corunya,
 per Catalunya
 faran diners
 los vinaters
 [155] ab caldos forts,

y los mitx morts
 comerciants
 y fabricants
 de la indiana
 [160] una sardana
 junts ballaran.
 Circularan
 duros de plata,
 la xacolata
 [165] tornarà a sou,
 cuyros de bou
 en abundància,
 farem ganància,
 manufacturas,
 [170] las criaturas
 guanyaran p`,
 tothom riurà,
 fins en Vallès,
 que si corren los dinés,
 [175] tindrà mé sgent
 en la casa que-l jovent
 passa la tarda;
 deixem-nos de tanta farda,
 amich Joan.